

БЕЛАРУСКАЯ КРЫНІЦА | BIEŁARUSKAJA KRYNICA

Palityčnaja, hramadzkaja i litaraturnaja hazeta.

Adras Redakcyi i Administracyi:
WILNIA, ZAWALNAJA 1-1 (Wilno, Zawalna 1-1).
Redakcyja adžyniena ad 9 hadz. ran. da 4-aj uwieč.

HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Košty wydawańnia pakrywajuć składki.
Składka u hod 4 zał. na paŭhoda — 2 zał.,
na 3 miesiacy — 1 zał.

Міжнародная палітыка і Беларусы.

У мінулым годзе і ў пачатку сёлета ў міжнароднай палітыцы было цэлы рад здарэньняў, якія хоць небеспасрэдна, але датычаць так-жа і лёсу беларускага народу.

Галоўным для нас з такіх палітычных здарэньняў было ўступленьне ССРР ў Лігу Нацыяў. Факт гэты сапраўды блізка датыча між іншым так-жа і нашага народу. Савецкі камісар спраў заграічных іграе ролю, як поўнапраўнага прадстаўніка ў Лізе Нацыяў усіх народаў, што ўваходзяць у склад ССРР, і ад іх імяпрамаўляе там, фальшуючы праўдзівае гэтых народаў палажэньне. Факт такім чынам карыстаньня Савецкімі трыбунамі Лігі Нацыяў, які, як і ўся бальшавіцкая палітыка, яўна служа на некарысьць беларускага народу, павінен пабудзіць беларускае грамадзянства да таго, каб яно часцей інфармавала Лігу аб сапраўдным палажэньні свайго народу.

Важным так-жа і для нас быў у міжнароднай палітыцы саюз некаторых балтыцкіх дзяржаў. А справа вась у чым. Мы часта ў «Беларускай Крыніцы» паўтараем нашу палітычную тэзу аб дружбе беларуска-літоўска-украінскай. Мы ўважаем, што натуральнымі найбольш блізкімі дарогамі ў свет для беларускага народу зьяўляецца мора Балтыцкае праз Літву і мора Чорнае праз Украіну. Вось-жа балтыцкі саюз прыпамінае нам, што ў будучыне Беларусь павінна так-жа ўваходзіць сябра ў павялічаны балтыцкі саюз а пасля ў саюз дзяржаў балтыцка-чорнаморскіх.

Маець так-жа не малое значэньне для беларускага народу і палітыка Далёкага Усходу. Там Японія рыхтуецца да вялікай справы. Яна імкнецца да таго, каб аб'яднаць у вадно цэлае ўсе азіяцкія народы, стаць на чале іх і раз назаўсёды вызваліцца, як ад эўропэйскага і амэрыканскага капіталу, так і ад савецкай апекі. Вялікія японскія пляны ў сваім зрэалізаваньні нясуць між іншым падзел ССРР на пасобныя, як азіяцкія, так і эўропэйскія народныя дзяржавы. Азіяцкія народы, вызваліўшыся дзякуючы Японіі з пад панаваньня ССРР, няўхільна няслі-б з сабой сябра вываленьне народаў Каўказу, а пасля народу ўкраінскага і ўрэшце беларускага. Пачатак рэалізаваньня японскіх плянаў зроблены ўжо ў Манджуріі.

У канцы мінулага году здарыўся яшчэ факт, на які так-

жа можна і трэба глянуць нам з пункту беларускага. Фактам гэтым ёсьць напад Італіі на Абісінію. А пачалося гэта дужа проста. Італія ў Афрыцы вобак з Абісініяй (апощня там незалежная дзяржава) мае свае колёніі, якіх патрабуе мець больш. Дык узяла ды сілай і забрала частку абісінскай тэрыторыі. Справу гэту разьбірае Ліга Нацыяў, і як яна яе разьбірае — гадываць ня станем. Але для нас важна ўцяміць сабе, як часта цяжка жыць на свеце слабай дзяржаве ў суседзтве з сільнейшай, — а што-ж гаварыць аб народах недзяржаўных, як і наш народ беларускі!..

А вось яшчэ адзін факт у міжнароднай палітыцы, ведаць аб якім трэба так-жа і беларускаму народу. Нядаўна, ужо сёлета, наступіла вялікая дружба між Францыяй і Італіяй. Францыя, каб гэта дружба была моцнай, уступіла ў гэтай Афрыцы на карысьць Італіі 114 тысяч кв. кілёметраў сваёй колёніальнай тэрыторыі. Гэта ня бывала ў нашых часах падарунак тэрыторыяльны сапраўды ўрэшце змусіць Італію падтрымліваць францускую палітыку. А француская палітыка імкнецца да стварэньня ў Эўропе разам з ССРР магутнага саюзу дзяржаў, які трымаў-бы ў лапе ўсю Эўропу і карыстаў-бы з слабай дзяржаў і, ясная рэч, з безбаронных, недзяржаўных, як і мы беларусы, народаў.

Здаецца ўсё гэта далёкія ад нас справы, а такое ці сякое, як бачым, маюць яны і для нас значэньне. Значэньне-ж гэта ў вадным выражаецца: калі ня хочам сваёй нацыянальнай сьмерці і нявольніцтва ў чужых, — працуйма з усіх сіл над справай свайго беларускага нацыянальнага адраджэньня і вызваленьня!..

Сьмерць акадэміка М. Ф. Блэдуха.

13 студня сёлета памёр у Менску акадэмік Мікалай Фёдаравіч Блэдуха.

М. Ф. Блэдуха радзіўся 10 XII. 1878 г. у Менскай губ. Па сканчэньні сярэдняй школы вучыўся ў палітэхніцы, якую скончыў з тытулам горнага інжынера. Пасля вайны і рэвалюцыі пераяжджае ў Менск, дзе працуе ў Інбелкульце, пасля ў Бел. Акадэміі Навук, як старшыня камісіі для вывучэньня натуральных выкапняў Беларусі, адначасна спаўняе абавязкі загадчыка катэдры геолёгіі і мінералёгіі Бел. Дзяржаўнага Уні-

Нагазы з сіала ў справе абновы ВЧД.

(Друкуецца, як дыскусыйны матэрыял).

I.
(Біеластоцчына).

Наша В.Ч.Д. жо́е wielmj papularnaja arhanizacyja na Bielarusi. Za jeju pilna śladzić nia tolki sami bielarusy, ale i kożny niebielarus palityk u našym kraji. A što ū nas жо́е najwaźniejšym — heta naša rozumnaja i stojkaja wytrywaść u našych namierach i planach. Naša arhanizacyja, kab jaje blahija ludzi jak taptali, nikomu nie paddasca. Ani chto i ani što nie sabjeć jaje z jaje ūłasnych noh. Bo jana razrasłasja na swaim ūłasnym mocnym i peŭnym narodnikim hruncie. Ani na prawo, ani na lewa nieparuśanaja ani na wołas, staic jana ciapier i śmieła baroniec prawou bielaruskaha narodu. Usio napierad i da lepšaha my idziom u hetaj arhanizacyi, a našy niezaležnickije ideały, dyk проста harač pierad nami walikiimi i jarkimi ahniami i wiesieła nam świeciać na šyrokim haścincy bielaruskaha żyćcia.

U swaich pačatkach В.Ч.Д. choć i zdarowaja, ale jana była kwołaja i słabaja, byccam toje dzicia, što narađzilasia i pačalo żyć, buduць wielmi slabym.

Zusim inaćaj В.Ч.Д. wyhladaje siahońnia paśla niejkich 20 hadoŭ swajho isnawańnia. Za hety čas jana ūžo zdaleła wyhadawać celyja kadry nowych bielarusau. Ciapier užo naša В.Ч.Д. padobnaja da henaha bielaruskaha junaka, što dajšoŭy da swajho fizyčnaha i moralnaha raźwićcia, čujecca sam i śpiełny i swabodnym, kab karystacca z żyćcia i jahonych prawou u poŭnaj miery.

A kali ciapier В.Ч.Д. prystupaje da swajho abnaŭleńnia i rearhanizacyi, dyk hetaj sprawaj żywa zacikawilasja ūsio bielaruskaje hramadzianstwo. Ciapier u pahladach swaich na rearhanizacyju В.Ч.Д. bielaruskaje hramadzianstwo dzielicca na niekalki hrupaŭ. Ja naležu da tych, što В.Ч.Д. nadta lubiac i choća, kab prahrama jaje astałasja biaz nijakich pieramien i byla zaŭsiody takoj, jakoj jana жо́е siahońnia.

Nie małyja ū bielarusau paŭstali hutarki taksama ab samym nazowie. Ja prapanuju hetu partyju nazwać Biel. Demokratyczna Partyja. D—a.

II.
(Nawaładčyna).

Chaću i ja wyskazać swaje pohlady ū sprawie abnowy В.Ч.Д. Wośža na moj pahlad, kali što treba źmianić u prahramie ci taktycy, to tolki ū tym kirunku, kab pryciahnuć nia tolki dzikich intelihentaŭ z sia-

lanskaje siamji (choć nia wieru, što dzikija aswojacca, bo woŭk zaŭsiody ū les hladzić, a zajec pry kożnym strachu spadziajecca na nohi, lisica — wiedama, jak lisica — chitraja i podłaja), ale hałoŭnaje — ci nia možna bylo uciahnuc da nas i patomkaŭ bylych bielaruskich arystakrataŭ, choć by ichniuju demokratyčnuju častku. Na moj pahlad i ichnioje pałažeńnie ciapier zusim niezawidnaje.

Dalej, treba da mahčymość pracawać jaŭna i adkryta katolickamu bielaruskamu duchawienstwu, bo ūsiožtaki kataliki zahadu duchawienstwa padparadkoŭwajucca i zabarona bisk. Jałbżykoŭskaha maje dla nas minusy dy i nam, jak chryścijanam, niawarta wielmi ubiwać ludziam u hołaŭ, što heta ničoŭha, a hetym samym nastaułać sielanstwa prociŭ duchoŭnych ūladaŭ, bo heta naaħu niepažadana i wielmi škodna dla rehlii, asabliwa ciapier, kali zaŭwaźwajucca ahulnaje astywańnie da rehlii.

Što da źmieny nazowu, to chiba-ž nazoŭ mała što daje, tak što možna źmianiac. a najlepš pakinuć stary nazoŭ. Ale nijak nia možna ūstaułać kudy-by nia było sloŭ „pracouńja“, raz — što hetaje slowa nie-dobrahučnaje, a druhi raz, što łodary jašče nihdzie nia majuć swajej arhanizacyi, a jak chto arhanizujucca, to znači choća pracawać. Praŭda, slowa „pracouńy“ maje značeńnie siarod ciamniejšych, katoryja rozumiejuć tolki pracu fizyčnuju, a druhoj pracy, ktoraja bywaje časta na t mnoha trudniejšaja, karysniejšaja i bołš adkaznaja, jeny nie przyznajuć, ale nam u mutnaj wadzcie niawarta ławic rybu.

J. Č.

III.
(Pastaŭščyna).

Pazwolu sabie dałučyć i swoj hołas u sprawie rearhanizacyi В.Ч.Д.

Narod Bielaruski pa ūtracie swajej niezaležnaści ū Wielikim Kniastwie Litoŭskim padpaŭ z zaležnaści swajej bajarskaj u zaležnaści ad čužoŭ nam ślachty i akančalna padrakawaŭsia ūžo čužoŭ nam narodnaści. Z hetaj pary tahačasnaja kultura bielaruskaja pačynaje zapadać i urešcie narod bielaruski zabyŭsia ab swajej minuŭšcy. Tak-žo źnikła i tahačasnaja succelnaść intaresau i lučnaść bielarusau, ukraincaŭ i litoŭcaŭ, asabliwa z uwiadzeńniem nowych ślachou komunikacyjnych, asabliwa čyhunki, paderwaŭšaj zusim tahačasnaj karysny ślach wodny, a takim čynom i matarjalny dabrabyt kraju.

Narodnaja bielaruskaja intelihencyja takim čynom źnikła, jak źnikła i bielaruskaja dziaźańnaść. Adzinymi świedkamі dla nia astalasja tolki — historyja, żywaja bielaruskaja mowa i archiwy. Pierawažna z hetych troch čyŭnikaŭ i wyras nowy adradžeŭski z niezaležnikimi i metami sučasny kiruŭnik bielaruski, z wyraznymi zmahańniami za swaje prawy.

Wiedama tak-ža, što kożny narod, zmahajučysja i kirujučysja da swajej niezaležnaści ūłasnymi siłami musić mieć pryhilnikaŭ i z boku inšych narodaŭ, a takimi buduć dla nas historyčna źwiazanyja z nami narody.

Hałoŭnym punktam našaj prahramy pawinna być imknieńnie da niezaležnaści, a naša arhanizacyja pawinna być nazwana: „Partyja Narodnaj Niezaležnaści Bielarusi“.

T. K.

